

Vybrané dôvody prepustenia v kontexte so súdnou praxou

Anotácia: Právna úprava skončenia služobného pomeru vychádza z potreby zabezpečiť policajtovi plniacemu si svedomite služobné povinnosti stabilitu služobného pomeru, ktorý je jeho jediným zdrojom príjmu. Stabilita služobného pomeru (definitíva) nemôže znemožňovať nadriadenému prepustiť policajta zo služobného pomeru. Skončením služobného pomeru dochádza k zániku väčšiny práv a povinností. Zanikajú predovšetkým práva a povinnosti, ktoré sú spojené s výkonom štátnej služby.

Kľúčové slová: služobný pomer, výkon štátnej služby, druhy skončenia služobného pomeru, prepustenie zo služobného pomeru, služobné hodnotenie, služobná disciplína, práva a povinnosti policajta.

Zákon číslo 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) poskytuje policajtom lepšie sociálne zabezpečenie a vyššie spoločenské postavenie, ako má väčšina zamestnancov. Prirodzene tento zákon na druhej strane kladie vyššie nároky najmä profesionálneho a morálneho charakteru na výkon štátnej služby, porušenie ustanovení nekompromisne sankcionuje. To v konečnom dôsledku znamená, že zákon vyžaduje striktné dodržiavanie svojich ustanovení, prísnejších ako iné zákony.

K najviac diskutovaným ustanoveniam zákona patria ustanovenia o skončení služobného pomeru prepustením podľa § 192 ods. 1 písm. d), e) a f), pretože sa svojimi dôsledkami dotýkajú záujmov príslušníkov Policajného zboru (ďalej len „policajtov“). Skončením služobného pomeru dochádza k zániku väčšiny práv a povinností. Zanikajú predovšetkým práva a povinnosti, ktoré sú spojené s výkonom štátnej služby. Špecifický charakter služobnoprávných vzťahov policajtov vyplýva z úloh na nich kladených, ktoré predstavujú nároky na ich profesionálnu odbornosť, psychickú odolnosť, fyzickú zdatnosť a v neposlednom rade bezúhonnosť. Policajt musí byť sústavne pripravený na dôsledné plnenie povinností ustanovených ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnou prisahou, nariadeniami, rozkazmi, príkazmi a pokynmi nadriadených. Na policajtov sú kladené aj zo strany spoločnosti vysoké nároky, nepredpokladá sa zlyhanie policajtov v záťažových situáciách, a to ani pri ohrození života ich samých pri služobných zákrokoch.

Právna úprava skončenia služobného pomeru vychádza z potreby zabezpečiť policajtovi plniacemu si svedomite služobné povinnosti stabilitu služobného pomeru, ktorý je jediným zdrojom príjmu. Stabilita služobného pomeru (definitíva) nemôže znemožňovať nadriadenému prepustiť policajta zo služobného pomeru.

Skončenie služobného pomeru upravuje deväta časť zákona v ustanovení §§ 189 až 199 zákona. Jednotlivé druhy skončenia služobného pomeru policajta sú uvedené v ustanovení § 189 zákona. Ide o tieto skončenia:

- zrušením v skúšobnej dobe,
- uvoľnením,
- prepustením,
- stratou hodnosti,
- uplynutím dočasnej štátnej služby,
- úmrtím policajta,
- zákazom činnosti výkonu funkcie policajta,
- nadobudnutím právoplatnosti služobného hodnotenia so záverom, že policajt je nespôsobilý na zaradenie do stálej štátnej služby,

- ak policajt v prípravnej štátnej službe svojím zavinением nezískal policajné vzdelanie.

Podľa § 192 ods. 1 zákona policajt sa prepustí zo služobného pomeru, ak

- a) pre neho v dôsledku zníženia početných stavov schválených vládou nie je iné služobné zaradenie – neplatí pre policajta zaradeného v stálej štátnej službe,
- b) podľa rozhodnutia lekárskej komisie stratil dlhodobo zo zdravotných dôvodov spôsobilosť vykonávať akúkoľvek funkciu v ozbrojenom zbore alebo spôsobilosť vykonávať doterajšiu funkciu a nemožno ho previesť ani preložiť na inú funkciu, ktorej výkon by nebol na ujmu jeho zdravia,
- c) podľa posudku služobného klinického psychológa nie je duševne spôsobilý na výkon štátnej služby,
- d) bol pri služobnom hodnotení hodnotený ako nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe,
- e) porušil služobnú prísahu alebo služobnú povinnosť zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby,
- f) bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin, alebo pre trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody ,
- g) stratil štátne občianstvo Slovenskej republiky alebo nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

Ako je zrejmé, pri vzniku jedného z uvedených kogentných dôvodov nadriadený musí prepustiť policajta zo služobného pomeru. Vzhľadom na prísne posudzovanie podmienok na vznik a trvanie služobného pomeru majú dôvody na prepustenie okrem dôvodu organizačných zmien svoje plné opodstatnenie. K dôvodom uvedeným pod písmenom d) až f) uvediem niektoré bližšie charakteristiky a príklady z praxe.

Podľa § 192 ods. 1 písm. d) zákona dôvodom na prepustenie policajta zo služobného pomeru je skutočnosť, že bol **pri služobnom hodnotení hodnotený ako nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe.**

Služobné hodnotenie je základným podkladom na rozhodovanie vo veciach služobného pomeru. Služobné hodnotenie obsahuje hodnotiacu časť a závery, so služobným hodnotením musí byť policajt oboznámený. V hodnotiacej časti sa posudzujú znalosti právnych predpisov a ich uplatňovanie vo výkone štátnej služby, znalosti interných služobných predpisov, s ktorými bol policajt riadne oboznámený, výkon štátnej služby z hľadiska správnosti, rýchlosti, samostatnosti a iniciatívy, plnenie povinností policajta alebo nadriadeného pri dodržiavaní služobnej disciplíny. Ďalej sa posudzuje splnenie kvalifikačných predpokladov na funkciu, bezúhonnosť a spoľahlivosť policajta podľa § 14 ods. 2 a 3 zákona a jeho spôsobilosť na ďalší výkon funkcie alebo výkon štátnej služby. Podľa výsledkov hodnotenia sa potom v jeho závere uvedie, že:

- policajt je spôsobilý na zaradenie do stálej štátnej služby, alebo
- je nespôsobilý na zaradenie do stálej štátnej služby, alebo
- je spôsobilý vykonávať zastavanú funkciu, alebo
- je nespôsobilý vykonávať zastavanú funkciu a spôsobilý vykonávať inú, menej zodpovednú funkciu, alebo
- je nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe.

Posledný záver je jedným z dôvodov na prepustenie policajta zo služobného pomeru. Vzhľadom na jeho význam zákon upravuje presný postup nadriadených pri vykonávaní a schvaľovaní služobného hodnotenia, ako aj dobu jeho platnosti.

Služobné hodnotenie predstavuje jeden z najdôležitejších inštitútov zákona o štátnej službe, na základe ktorého nadriadení rozhodujú o zotrvaní policajta v zastávanej funkcii, resp. o jeho schopnosti zastávať akúkoľvek inú funkciu v štátnej službe.

Veľmi dôležitým z hľadiska správneho súdnictva je výklad Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúci sa služobného hodnotenia. Podľa ustanovenia § 244 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v správnom súdnictve súdy preskúmajú na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, t. j. podľa § 244 ods. 2 citovaného predpisu orgánov štátnej správy, územnej samosprávy ako i záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Podľa § 244 ods. 3. OSP sa týmito rozhodnutiami rozumejú rozhodnutia, ktorými sa menia, zakladajú alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb. Podľa § 247 ods. 2 OSP pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

Služobné hodnotenie vydané podľa § 27 zákona o štátnej službe, nie je rozhodnutím napadnuteľným správnu žalobou. Samo osebe totiž nezakladá, nemení ani neruší oprávnenia alebo povinnosti policajta. Z hľadiska súdneho konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov sa služobné hodnotenie považuje za rozhodnutie deklaratívneho charakteru. Služobné hodnotenie je podkladom na vydanie rozhodnutia vo veciach služobného pomeru. Oprávnenie a povinnosti policajta sa zakladajú, menia, resp. zrušujú až rozhodnutím, ku ktorému bolo služobné hodnotenie ako podklad použité. Potrebné je zdôrazniť, že nie sú splnené zákonné predpoklady na súdne preskúmanie služobného hodnotenia a rozhodnutia o podanom odvolaní proti služobnému hodnoteniu v osobitnom konaní (§ 248 ods. 1 OSP). Tento právny stav však neznamená, že služobné hodnotenie a rozhodnutie o odvolaní proti nemu je nenapadnuteľné a materiálne záväzné. Podľa ustanovení § 245 ods. 1 OSP súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúmané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúmanie určený osobitný postup. Zákonnosť služobného hodnotenia a rozhodnutia o odvolaní proti nemu súd posudzuje podľa citovaného zákonného ustanovenia § 245 ods. 1 OSP ako predbežnú otázku v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia nadriadených oboch stupňov, ktorým bol policajt hodnotený pri služobnom hodnotení ako „nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe“ a prepustený zo služobného pomeru. Aj pri posudzovaní zákonnosti služobného hodnotenia je súd viazaný s poukazom na ustanovenie § 249 ods. 2 OSP rozsahom námietok, uvedených voči obsahu a záverom služobného hodnotenia v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o prepustení zo služobného pomeru. Konečné rozhodnutie súdu potom závisí aj od záveru, či je služobné hodnotenie vecne správne, vydané v súlade s predpismi hmotného práva^{1/}

Ako je zrejmé, služobné hodnotenie tvorí podklad na ďalšie rozhodovanie nadriadeného vo veciach služobného pomeru policajta. Využíva sa napríklad v prípade opakovaného dopúšťania sa disciplinárnych previnení policajtom v dlhšom časovom období, na ktoré bol policajt upozornený. *Ako príklad môžem uviesť služobné hodnotenie vykonané na policajta z dôvodu uvedeného v § 27 ods. 6 písm. b) zákona, t. j. že u neho došlo od posledného služobného hodnotenia k závažným zmenám v spôsobilosti na výkon funkcie. Za takúto zmenu je možné považovať hrubé porušenie služobnej disciplíny alebo jej sústavné menej závažné porušenie v priebehu dlhšieho obdobia, na ktoré bol policajt upozornený. Policajtovi boli už v predchádzajúcom služobnom hodnotení vykonanom pred skončením prípravnej štátnej služby na účely zistenia jeho spôsobilosti na zaradenie do stálej štátnej služby vyčítané niektoré nedostatky pri plnení služobných úloh a jeho záporné charakterové*

¹ KOVÁČOVÁ, E. K otázkam skončenia služobného pomeru prepustením. In *Justičná revue*, 54, 2002, č. 10, s.1120 – 1123

vlastnosti, najmä jeho neprispôsobivosť, arogantné až konfrontačné vystupovanie, pri jednaní a v styku so spolupracovníkmi, bezprostredne nadriadeným, ale aj vyššie nadriadenými. Napriek tomu bol v služobnom hodnotení prijatý záver, že je spôsobilý na zaradenie do stálej štátnej služby, a po uložení úloh na odstránenie uvedených nedostatkov, bol policajt zaradený do stálej štátnej služby. Policajt však napriek úlohám, ktoré mu boli uložené, naďalej opakovane porušoval služobnú disciplínu. Za porušenie základných povinností policajta a nedôsledné plnenie uložených služobných úloh mu boli uložené dve výčitky, trikrát bol riešený disciplinárnym opatrením zníženia služobného platu o 10 %, resp. 15 % na dobu 3 mesiacov a bol mu odňatý osobný príplatok. Skutočnosť, že policajt sa napriek prijímaným opatreniam opakovane dopúšťal disciplinárnym previnením, svedčí o tom, že tieto opatrenia nemali na neho výchovný účinok. Táto skutočnosť je teda závažnou zmenou, ktorá odôvodňuje postup v zmysle § 27 ods. 6 písm. b) zákona o štátnej službe a opodstatnenosť záveru v novom služobnom hodnotení, podľa ktorého je policajt nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe.

Služobné hodnotenie po nadobudnutí právoplatnosti tvorí hmotnoprávnu podmienku platnosti prepustenia podľa § 192 ods. 1 písm. d) zákona. S prísne stanoveným postupom pri jeho spracovávaní sú však často spojené i procesné chyby, ktorých sa dopúšťajú nadriadení a ktoré môžu mať za následok jeho neplatnosť, a teda i nepoužiteľnosť pre ich ďalšie konanie.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý sa zaoberal žalobou prepusteného policajta zo služobného pomeru s poukazom na závery služobného hodnotenia. Policajt sa v žalobe domáhal zrušenia rozkazu o prepustení ako nezákonného s odôvodnením, že prepúšťací rozkaz je nesprávny po formálnej aj vecnej stránke. Nadriadeným vytýkal, že pri rozhodovaní neskúmal dôvody, ktoré viedli k záverom služobného hodnotenia, ale že z týchto len vychádzal. Ďalej mu vytýkal, že bral za preukázané, že vykonával zárobkovú činnosť, hoci o jeho trestnom obvinení v tomto smere nebolo zatiaľ právoplatne rozhodnuté, čím mal nadriadený porušiť zásadu prezumpcie neviny. Nakoľko policajt vykonával zárobkovú činnosť v občianskom združení, namietal vo svojej žalobe služobnému úradu i to, že nebral do úvahy ustanovenie § 11 ods. 1, 2 a § 3 ods. 2 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, podľa ktorého občania majú právo sa slobodne združovať, a že nikomu nesmie byť na ujmu, že sa združuje, je členom a zúčastňuje sa na činnosti združenia. Napokon policajt v žalobe namietal, že o prepustení policajta možno rozhodnúť len do dvoch mesiacov, keď nadriadený zistil dôvod prepustenia, najneskôr však do 1 roka, keď tento dôvod vznikol.

Žalovaný služobný úrad navrhol žalobu zamietnuť ako nedôvodnú a uviedol, že služobné hodnotenie ako zákonný dôvod na prepustenie zo služobného pomeru môže byť použité až potom, ako nadobudlo právoplatnosť. Pri doručení rozhodnutia o prepustení nedošlo k prekročeniu dvojmesačnej prekluzívnej lehoty. Vo svojom stanovisku ďalej uvádza, že z právoplatného služobného hodnotenia možno vychádzať, keďže jeho preskúmanie z hľadiska zákonnosti je zaistené možnosťou podania odvolania, ktorú policajt aj využil. Napokon uviedol, že služobné hodnotenie policajta a ani prepúšťací rozkaz nevychádzajú z uznesenia o trestnom stíhaní policajta a pokiaľ toto bolo spomenuté v služobnom hodnotení, bola tým len zvýraznená závažnosť konania žalobcu bez dosahu na zásadu prezumpcie neviny. Rovnako nebolo porušené ani právo policajta na združovanie, lebo toto mu nebolo vytýkané.

Najvyšší súd SR ako súd vecne príslušný podľa § 246 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku preskúmal napadnuté rozhodnutie z dôvodov a v rozsahu vymedzenom v žalobe a po prerokovaní veci dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Uplatnenie dôvodu na prepustenie podľa § 192 ods. 1 písm. d) zákona predpokladá existenciu platného a vykonateľného služobného hodnotenia so záverom, že policajt je hodnotený ako nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu v štátnej službe. Keďže podanie

odvolania proti služobnému hodnoteniu má odkladný účinok, takéto rozhodnutie je vykonateľné až nadobudnutím právoplatnosti, t. j. dňom márneho uplynutia 15-dňovej lehoty na podanie odvolania alebo dňom doručenia rozhodnutia, proti ktorému nie je možné podať odvolanie, akým je aj rozhodnutie o odvolaní.“ Až právoplatnosťou sa služobné hodnotenie stáva formálno-právne záväzné a je možné z neho vychádzať a považovať ho za právny dôvod prepustenia, ako je vymedzený v § 192 ods. 1 písm. d) zákona. Služobný orgán ho nemôže považovať za dôvod skôr, ako to dovoľuje zákon, hoci by jeho záväzný obsah poznal. Takto neprichádzalo do úvahy, aby dvojmesačná lehota uvedená v ustanovení § 192 ods. 3 zákona k uplatneniu prepúšťacieho dôvodu začala plynúť skôr, ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Neobstála preto ani námietka policajta, že tým, že mu bol prepúšťací rozkaz doručený po dvojmesačnej lehote, lebo táto začala plynúť až dňom právoplatnosti služobného hodnotenia.

Podľa ustanovenia § 194 ods. 1 zákona rozhodnutie o prepustení sa musí vyhotoviť písomne a musí v ňom byť uvedený dôvod prepustenia so skutočnosťami, ktoré ho zakladajú, inak je neplatné. Táto úprava vyžaduje, aby písomné rozhodnutie obsahovalo v stručnej forme vôľu služobného úradu prepustiť policajta zo služobného pomeru so súčasným uvedením dôvodu tohto prepustenia, pričom dôvodom sa myslí niektorý z prípadov uvedených v ustanovení § 192 ods. 1 zákona, a to jeho slovným pomenovaním a paragrafovým označením s uvedením skutočností, ktoré ho zakladajú. Náležitou skutočnosťou pri prepustení z dôvodu uvedeného v § 192 ods. 1 písm. d) zákona je konkrétne identifikovateľné a vykonateľné služobné hodnotenie bez nutnosti uvedenia jeho celého obsahu hodnotiacej časti, ktorá bola zhrnutá v jeho záveroch. Takto neobstála ani námietka policajta, že prepúšťací rozkaz neobsahuje predpísané náležitosti. Nezákonnosť tohto rozhodnutia nespôsobuje okolnosť, že žalovaný služobný úrad v ňom vyjadril stanovisko, že v rámci prepustenia sa neskúmajú dôvody služobného hodnotenia, ale len existencia takého hodnotenia, keďže služobný úrad sa nimi zaoberal a hlavne keď tieto, ako právne relevantné prišli k záveru – „nespôsobilý vykonávať akúkoľvek funkciu“, pretože vykonával zárobkovú činnosť v rozpore so zákonom, boli dané, existovali.

Služobné hodnotenie ako rozhodnutie má deklaratórny charakter, samo osebe nezakladá, nemení ani nezrušuje oprávnenia alebo povinnosti policajta – je len podkladom na rozhodovanie vo veciach služobného pomeru. Oprávnenia a povinnosti policajta sa zakladajú, menia, resp. zrušujú až rozhodnutím, ku ktorému služobné hodnotenie ako podklad bolo použité. Spôľahlivým a nezvratne akceptovateľným služobným hodnotením pre rozhodovanie vo veciach služobného pomeru môže byť len to, ktoré je nielen po formálnej stránke právoplatné, ale ktoré je aj vecne správne, vydané v súlade s predpismi hmotného práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posúdil služobné hodnotenie policajta a zistil, že toto nie je v rozpore so zákonom. Z hodnotiacej časti služobného hodnotenia, ktorá má podklad v pripojených dokladoch, vyplývalo, že záver o nespôsobilosti policajta na výkon akejkoľvek funkcie v štátnej službe bol založený na zistení, že policajt nedostatočne iniciatívne pristupoval k plneniu služobných povinností (bol nečinný pri vybavovaní priestupkov a písomností), že do služby chodil neustrojený, že pracovný čas využíval na vybavovanie súkromných záležitostí mobilným telefónom a vykonával zárobkovú činnosť. Toto konanie policajta bolo možné považovať za zodpovedajúce skutočnému stavu veci, keďže toto v konaní o prepustenie ani nespochybnil. Jeho argumenty, že písomnosti vybavoval úmerne poskytnutému času, že mobilný telefón používal len v závažných prípadoch, že pre výkon jeho zárobkovej činnosti nebolo voči nemu vznesené trestné obvinenie, popri konkrétnych dôkazoch služobného úradu neobstáli skutkovo a ani v hodnotiacej časti. Stanovisko služobného úradu, či policajt konal v rozpore so zákonom, keď vykonával zárobkovú činnosť (ktorá inak pre iných občanov mohla prípadne byť aj

legálnym zdrojom príjmov) nie je závislé od existencie trestného obvinenia alebo právoplatného odsúdenia.

Spomenuté skutkové podklady svojím charakterom boli v rozpore so základnými povinnosťami policajta a nasvedčovali jeho nespoľahlivosti pre výkon služby policajta. Spoľahlivosť ako postoj k plneniu služobných povinností, k rešpektovaniu zákonov a ďalších všeobecne záväzných predpisov je totiž nielen nevyhnutnou podmienkou prijatia do služobného pomeru policajta, ale i jeho ďalšieho výkonu. Takýto záver služobného hodnotenia, že nie je spôsobilý na výkon akejkoľvek funkcie v štátnej službe, bolo potrebné považovať za vecne správny.

Jedným z najväznejších dôvodov na prepustenie policajta zo služobného pomeru je **porušenie služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom** a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby^{2/} Z toho vyplýva, že pri prepustení musia byť splnené dve základné podmienky, t. j. porušenie služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom a ponechanie policajta v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby.

Po prvé je to zistenie skutkového stavu, ktorý potvrdzuje porušenie služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom. Nepostačuje však ani hrubé porušenie služobnej prísahy alebo povinnosti, vyžaduje sa ich zvlášť hrubé porušenie.

Druhou zákonnou podmienkou je, že ponechanie policajta služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby.

Ide o veľmi závažné personálne opatrenie voči policajtovi, ktoré zároveň plní úlohu generálnej prevencie vo vzťahu k ostatným policajtom. Na druhej strane je nevyhnutné, aby sa Policajný zbor dôsledne očistil od policajtov, ktorých konanie je nezlučiteľné s postavením a úlohami kladenými na policajta. Z uvedeného dôvodu je potrebné zachovať individuálny prístup ku každému jednotlivému prípadu.

Vo vnútornom predpise^{3/} ustanovujúcom rozsah pôsobnosti nadriadených vo veciach služobného pomeru v štátnej službe príslušníkov Policajného zboru/ si rozhodnutie o tomto personálnom opatrení vyhradil vydávať minister vnútra SR. V záujme objektívnosti a správnosti takéhoto rozhodnutia je nevyhnutné ministrovi vnútra SR predložiť návrh na prepustenie, doložený zisteniami skutočného stavu veci, pozostávajúce z dôkazov o protiprávnom konaní policajta, a to vždy, ak je naplnený dôvod prepustenia. Návrh na prepustenie policajta zo služobného pomeru spracúva spravidla jeho bezprostredne nadriadený (ďalej len „spracovateľ“) a predkladá ho bezodkladne služobným postupom ministrovi vnútra SR. Policajtovi musí byť daná možnosť vyjadriť sa k návrhu na prepustenie zo služobného pomeru z uvedeného dôvodu, navrhovať dôkazy a obhajovať sa. Návrh na prepustenie musí vychádzať z dostatočných podkladov o tom, že policajt porušil služobnú prísahu alebo povinnosť zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby, spracovateľ návrhu je povinný tieto dôkazy aktívne a iniciatívne vopred zadovážiť, a to aj ohľadom na plynutie prekluzívnych lehôt, upravené ustanovením § 192 ods. 3 zákona. Dôkazy môže vykonať jednak svojou vlastnou činnosťou a jednak využitím materiálov iných útvarov svedčiacich o protiprávnom konaní policajta. Podľa ustanovenia § 238 zákona o štátnej službe, ako dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade so správnymi predpismi, napr. výpovede, vyjadrenia osôb, posudky, listiny, veci a podobne. Je teda možné využiť i dôkazy vykonané orgánmi činnými v trestnom konaní, pokiaľ ich spracovateľ považuje za hodnoverné. Tu je však dôležité zásadne odlišiť konanie o prepustení od prípadného trestného konania.

² § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov PZ..., v znení neskorších predpisov

³ Nariadenie MV SR č. 62/2003

Konanie o prepustení policajta sa považuje za samostatné správne konanie, ktoré je nezávislé od iných druhov konaní (napríklad od trestného konania v zmysle ustanovení Trestného poriadku). Tento právny názor vyslovil v niektorých svojich rozhodnutiach aj Najvyšší súd Slovenskej republiky.^{4/}

Prepustenie zo služobného pomeru podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona o služobnom nie je možné stotožňovať s trestnoprávnou zodpovednosťou policajta. Zákonné predpoklady prepustenia musia byť dané v čase rozhodovania o prepustení a nie sú závislé od výsledku prípadného trestného konania, keďže porušenie služobnej prísahy, resp. služobnej povinnosti nemusí nutne dosahovať intenzitu trestného činu. *“Konanie vo veci prepustenia policajta podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. prebieha nezávisle od trestného konania.”* (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Sž-o-NS-23/03 zo dňa 25. 9. 2003).

Rozhodnutím o prepustení policajta zo služobného pomeru podľa ustanovenia § 192 ods. 1 písm. e) zákona sa rozhoduje iba o ďalšom zotrvaní policajta v tomto pomere, pričom sa ním nerozhoduje o otázke viny alebo neviny zo spáchania či už trestného činu, priestupku, alebo disciplinárneho previnenia podľa zákona. Toto potvrdil v ďalšom svojom rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky: *„Konanie o prepustení policajta je samostatným konaním nezávislým na trestnom konaní, upraveným osobitným zákonom č. 73/1998 Z. z. V tomto konaní na rozdiel od trestného konania nie je služobný orgán viazaný ustanoveniami Trestného poriadku a neplatí tu zásada prezumpcie neviny...“* (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Sž-o-NS 31/03 zo dňa 28. 10. 2003).

„Okolnosť, že trestné stíhanie žalobcu nebolo ukončené, nie je podstatná. O tom, či žalobca je vinný, alebo nevinný zo spáchania trestných činov, môže súd rozhodovať len v trestnom konaní. Konanie žalobcu však v správnom konaní nebolo posudzované ako trestný čin, ale ako konanie v rozpore so služobnou prísahou a povinnosťami policajta a ako také, bolo aj podľa názoru súdu v správnom konaní dostatočne preukázané...“ (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sž 7/04 zo dňa 31. 3. 2005).

Dôkazy spracovateľ získava predovšetkým z výsledkov činnosti vyšetrovateľov inšpekčnej služby. Ak takýmto spôsobom dôkazy poskytnuté nebudú, je možné postupovať v súlade s ďalším interným predpisom, ktorý dovoľuje na základe poverenia nadriadeného s personálnou pôsobnosťou, že spracovateľ môže nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu a robiť si výpisky. Návrh spracovateľ spracováva na predpísanom tlačive a vyplňuje podľa predtlaču. V odôvodnení návrhu je potrebné podrobne popísať protiprávne konanie policajta. Ďalej je potrebné rozviesť, v čom sa vidí zvlášť hrubé porušenie služobnej prísahy, pričom sa vychádza zo znenia prísahy uvedenom v § 17 ods. 1 alebo služobnej povinnosti uvedenej v § 48 ods. 3 zákona. Je potrebné odôvodniť, prečo by ponechanie policajta v služobnom pomere bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby, napríklad na plnení služobných povinností a dodržiavaní služobnej disciplíny všetkými policajtmi, na ochrane práv občanov a upevňovaní ich dôveru v ozbrojený zbor a podobne.

Podľa ustanovenia § 225 ods. 2 písm. c) zákona musí nadriadený vopred prerokovať s príslušným odborovým orgánom spravidla tak, že mu písomne predloží návrh a dôkazy. Ak sa odborový orgán do 10 dní odo dňa, keď mu bol písomne návrh doručený, nevyjadrí, postupuje ďalej bez jeho stanoviska.

Vychádzajúc z ustanovenia § 237 ods. 2 zákona účastník konania má právo nahliadnuť do spisov a s výnimkou protokolov o hlasovaní a robiť si z nich výpisky. V zmysle § 238 ods. 3 zákona navrhovať dôkazy na podporu svojich tvrdení. Okrem povinnosti vykonať

⁴ Napríklad: Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sž 124/01, sp. zn. 5 Sž 104/02, sp. zn. Sž-o-NS 31/03, sp. zn. Sž-o-NS-23/03, sp. zn. Sž-o-NS 92/03, sp. zn. 1 Sž-o-NS 99/2004, sp. zn. 1 Sž-o-NS 24/04, sp. zn. 4 Sž 7/04, sp. zn. 1 Sž-o-NS 62/2005, sp. zn. 1 Sž-o-NS 112/2005

dokazovanie nemožno v konaní odhliadnuť od všeobecne uznávaných právnych princípov administratívneho konania, ako je právo účastníka konania byť vypočutý, právo vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, právo navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, právo oboznámiť sa s odôvodnením administratívneho aktu, aj keď zákon tieto práva výslovne neupravuje. Tieto zásady účastníka konania obsahuje Rezolúcia o ochrane jednotlivca vo vzťahu k správnyh aktom, schválená Výborom ministrov Rady Európy dňa 28. 09. 1977. V praxi sa uplatňuje toto právo účastníka konania tým spôsobom, že spracovateľ alebo ním poverený pracovník pred vydaním rozhodnutia umožní policajtovi oboznámiť sa s návrhom na prepustenie a jeho podkladmi a vyjadriť sa k nim, uvádzať na svoju obhajobu dôkazy a pripomienky. V zmysle uvedeného sa predkladá spolu s návrhom na prepustenie policajta ministrom vnútra SR aj písomný záznam o tom, že policajtovi bolo uvedené právo umožnené, čo policajt i spracovateľ potvrdzujú v zázname vlastnoručnými podpismi. V prípade, že policajt odmietne takýto záznam podpísať, prípadne sa odmietne s návrhom oboznámiť, poznačí sa to na zázname s uvedením dôvodu odmietnutia. Ak policajt navrhne vykonať dôkazy, ktoré nemožno zo závažných dôvodov vykonať, zdôvodní túto skutočnosť nadriadený.

Podľa § 192 ods. 3 zákona o prepustení policajta podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona možno rozhodnúť len do dvoch mesiacov odo dňa, keď nadriadený zistil dôvod prepustenia, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď nadriadený zistil dôvod prepustenia, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď tento dôvod vznikol. V týchto lehotách sa musí rozhodnutie o prepustení policajtovi aj doručiť. Ak preverovanie konania policajta vykonáva Inšpekcia Ministerstva vnútra SR, za deň zistenia dôvodu prepustenia sa považuje deň, v ktorom bola hociktorému z nadriadených policajta doručená záverečná informácia o skončení preverovania inšpekčnou službou a oznámením o vznesení obvinenia. V ostatných prípadoch je to deň, keď nadriadený hodnoverným spôsobom zistil dôvod prepustenia. Dňom vzniku dôvodu prepustenia je deň, v ktorom ku skutku došlo.

Po doručení uvedenej informácie je povinnosťou nadriadeného aktívne a iniciatívne zisťovať dôvod prepustenia policajta pre zvlášť hrubé porušenie služobnej prísahy alebo povinnosti zadovážovaním podkladov a materiálov, ako je vyššie uvedené, ktoré nemožno viazať na rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní.

Rozhodnutie o prepustení (personálny rozkaz) podľa § 266 ods. 3 oznamuje policajtovi jeho nadriadený alebo ním poverený pracovník doručením odpisu rozhodnutia. Doručuje sa do vlastných rúk policajta v služobnom úrade, v jeho byte alebo kdekoľvek bude zastihnutý. Ak nemožno rozhodnutie doručiť policajtovi priamo, doručí sa poštou na poslednú známu adresu policajta ako doporučená zásielka s doručenkou s poznámkou „do vlastných rúk“. Povinnosť doručiť rozhodnutie je splnená, len čo ho policajt prevezme alebo jeho prijatie odmietne. Ak sa písomnosť uložená na pošte nevyzdvihla, nastanú účinky jej doručenia na tretí deň od jej uloženia, ak policajt svojím konaním jej doručenie zmaril.⁵ Pri priamom doručovaní rozhodnutia policajtovi sa odporúča prítomnosť najmenej dvoch policajtov služobného úradu z dôvodu vzniku neočakávanej situácie, ktorú bude potrebné dokumentovať napríklad úradným záznamom (odmietnutie prevzatia rozhodnutia). Doručovanie poštou je využívané v prípade nemožnosti priameho doručenia. Pri tom je však nutné počítať s časovým predstihom, o ktorý je potrebné zásielku (rozhodnutie) na poštu podať.

V súčasnosti je vhodné spomenúť aj stále aktuálne prepúšťanie policajtov zo služobného pomeru na základe toho, že policajt zavinil dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu, pričom vo väčšine prípadov ide o konanie v čase mimo výkonu služby.

⁵ § 266 zákona č. 73/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov

Jedným z týchto prípadov prepustenia sa zaoberal na základe žaloby prepusteného policajta i Najvyšší súd Slovenskej republiky. Dôvodom prepustenia bolo porušenie služobnej prísahy zvlášť hrubým spôsobom, ktoré nedovoľovalo ponechanie policajta v služobnom pomere bez ujmy na dôležitých záujmoch štátnej služby, lebo policajt nebol čestný, disciplinovaný, keď riadil motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, v dôsledku čoho spôsobil dopravnú nehodu. *V žalobe sa policajt domáhal zrušenia personálneho rozkazu ako nezákonného, poškodzujúceho ho na jeho právach. Nezákonnosť videl predovšetkým v tom, že samotný skutok bol v personálnom rozkaze nepresne formulovaný a ďalej v tom, že nadriadený nebral do úvahy skutočnosť, že dopravnú nehodu nezavinil, resp., že jeho podiel na nehode z hľadiska zavinenia podľa znaleckého posudku bol minimálny a podľa jeho názoru naopak spôsobom svojej jazdy, reakčnou schopnosťou skôr zabránil väčšiemu následku ako nehode samotnej. Uviedol, že vodič motorového vozidla, do ktorého narazil, mu nedal prednosť v jazde a vytvoril mu náhlu prekážku v jazdnej dráhe, bez ktorej by k nehode nedošlo. Dôvodil, že za tejto situácie jeho účasť na dopravnej nehode nemôže byť posudzovaná ako porušenie služobnej prísahy zvlášť hrubým spôsobom, a to aj keď bol v tom čase pod vplyvom alkoholu, pričom mu bolo zistené 2,11 promile alkoholu dychu a následným rozborom krvi 1,83 promile alkoholu. Policajt ďalej v žalobe uviedol, že“ zvlášť hrubé porušenie služobnej prísahy sa môže vzťahovať len na konanie, ktoré je iné ako bežne závadné, ktoré svojou závažnosťou presahuje znaky disciplinárneho previnenia“.*

Za takéto iné ako bežné konanie nemožno považovať policajta pod vplyvom alkoholu, najmä keď je mimo výkonu služby. Relevantným dôvodom k inému posúdeniu nemôže byť rozkaz ministra vnútra SR č. 2 z 25. 01. 2002 o úlohách na zvýšenie disciplíny príslušníkov Policajného zboru, ktorý (podľa názoru policajta) bol pravdepodobne prijatý pod tlakom kampane v masmédiách, lebo tento rozkaz je v priamom rozpore nielen so zákonom, ale aj s Listinou základných práv a slobôd a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky garantujúcim rovnosť ľudí v dôstojnosti, právach a pred zákonom. Týmto rozkazom minister stanovil povinnosť toto konanie považovať za spáchané zvlášť hrubým spôsobom, čím poprel právo nadriadeného hodnotiť dôkazy podľa vlastnej úvahy podľa § 238 ods. 4 zákona o štátnej službe a postavil policajtov nevýhodnejšie v dôstojnosti a právach, a to nielen oproti osobám v civilných povolaniach, ale aj oproti príslušníkom iných ozbrojených zborov, na ktorých sa vzťahuje zákon. Ďalej uviedol, „že týmto rozkazom, okrem zavedenia absolútnej prohibície policajtov nie sú riešené podstatne závažnejšie protiprávne konania policajtov (krádeže, podvody, znásilnenia, lúpeže, vraždy a pod.). Vyslovil názor, že pri týchto dôsledkoch je žiaduce, aby sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberaj aj správnosťou tejto internej normy, lebo príslušníci strácajú prehľad nad úpravou svojich práv a povinností.“

Žalovaný služobný úrad, v tomto prípade Ministerstvo vnútra SR, navrhol žalobu zamietnuť ako nedôvodnú. Uviedol, že formulácia skutku v prepúšťacom rozkaze zodpovedá požiadavke presnosti a konkrétnosti tak, aby jeho konanie nemohlo byť zamenené s iným, pričom tak, ako je skutok vymedzený, vykazuje znaky, pre ktoré je potrebné ho kvalifikovať ako spáchaný obzvlášť hrubým spôsobom. Podstata konania policajta spočíva v tom, že sa nezdržal konania – riadenia motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, ktoré mohlo narušiť vážnosť a dôveryhodnosť Policajného zboru. Menej významné je, v akej miere zavinil žalobca stret vozidiel a akú mal na nej účasť. Preto otázku zavinenia v prepúšťacom rozkaze ani neriešil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal napadnuté rozhodnutie z dôvodov uvedených v žalobe a na riadenom pojednávaní dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná. Svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

„Podľa § 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov je Policajný zbor ozbrojeným bezpečnostným zborom, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem

a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Policajný zbor sa vo svojej činnosti riadi Ústavou SR, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.^{6/}

Túto doktrínu je možné dodržať len vtedy, ak sa stane vlastným pravidlom príslušníkov, ktorí tento silový orgán vnútornej ochrany štátu tvoria. Preto nevyhnutnou podmienkou vzniku služobného pomeru občana k Policajnému zboru je zloženie služobnej prisahy v znení uvedenom v § 17 ods. 2 zákona o štátnej službe. Teda sľubu, ktorým tú doktrínu potvrdzuje s tým, že na to využije všetky svoje sily a schopnosti, a to aj s nasadením vlastného života.

Táto prisaha nie je prázdnu proklamáciou určenou na obradné efekty ceremonálu slávnostného prijatia občana do Policajného zboru, ale skutočným potvrdením záväzku. Zložením prisahy sa občan stáva príslušníkom Policajného zboru, kategórie osôb, ktorých konanie, ktoré je v rozpore s právnymi predpismi, bude pre služobné pomery posudzované cez prizmu tohto sľubu. Takýto výnimočne zodpovedný prístup policajta k rešpektovaniu predpisov vyplýva z jeho účasti na plnení funkcií štátu. Funkciu štátu plní policajt za odmenu, a s tým súvisiace nadštandardné sociálne, dôchodkové, zdravotné zabezpečenie. A od iných osôb nemožno očakávať plnenie sľubu – vyššiu vernosť, a ani zhovievavosť k policajtovi, ktorý sa dopustil protiprávneho konania. Naopak prirodzeným je očakávanie, že policajti pri svojom postavení budú príkladne rešpektovať zákony štátu nielen v rámci služby, ale aj mimo nej, ako sa k tomu zaviazali.

Za tohto stavu porušením ústavnej zásady rovnosti občana pred zákonom a rovnakého zaobchádzania nemôže byť skutočnosť, že rovnaký skutok iného občana, ktorého sa dopustil v pracovnom voľne, nemá zásadne vplyv na jeho pracovné hodnotenie. Ani to, že štátni zamestnanci skladajú sľub iného znenia, že zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe, ktorý im tiež ukladá povinnosť aj mimo výkonu štátnej služby zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť štátnej služby, ohroziť dôveru v nestrannosť v rozhodovaní, nebol s plnými dôsledkami ako nový zavedený do života, resp. sa len zavádza.

Hodnotenie závažnosti previnenia konkrétneho policajta nemožno odvodzovať od predpokladu, že príslušníci iných zborov sa dopúšťajú rovnakého previnenia, a spôsob riešenia tohto previnenia ich nadriadenými, resp. neodhalenie, nemá vplyv na ich zotrvanie v služobnom pomere. Primeranosť opatrenia tiež nemožno odvodzovať od subjektívneho názoru policajta, že ide o bežnú vec a že prepustenie nemá generálne preventívne účinky. Naopak, ak opatrenia výchovného charakteru v minulosti nemali generálne preventívne účinky, je namieste uplatniť prísnejšie opatrenia, a to vo forme prepustenia zo služobného pomeru.

Hromadný výskyt určitého protispoločenského konania totiž musí vyvolať náležitú odozvu, či už vo forme novej právnej regulácie vzťahov, alebo využívaním prísnejších opatrení, ktoré platný predpis dáva k dispozícii. Kompetentným na zavedenie uplatňovania prísnejších opatrení proti policajtom je minister vnútra. Podľa § 4 ods. 1 v spojení s § 11 zákona č. 575/2001 Z. z. minister osobne zodpovedá za zaistenie plnenia úloh Policajného zboru a v tom aj za stav akcieschopnosti, morálky a dôveryhodnosti tohto zboru. Skutočnosť, že v súčasnom období sa nešíria informácie ústnym podaním, že niektoré udalosti pre technické možnosti šírenia informácií nezostali utajené, alebo nezostali len vnútornou záležitosťou Policajného zboru, legitimitu postupu ministra neovplyvňuje. Podľa čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo vyhľadávať aj šíriť informácie. Z tohto práva nie sú vyňaté informácie týkajúce sa protiprávneho konania policajtov ako príslušníkov štátnej služby a opatrení, ktoré príslušné orgány hodlajú uplatniť, resp. uplatnili.

⁶ § 1 ods. 2 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

Riadenie dopravných motorových prostriedkov je z hľadiska možných následkov na majetku, zdraví a životoch svojou povahou nebezpečnou prevádzkou. Toto nebezpečenstvo sa zvyšuje, ak je vodič pri riadení motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, ktorý stav pri známych a dokázaných účinkoch znižuje jeho motorickú, rozpoznávaciu, vôľovú schopnosť a možnosť dodržiavať pravidlá cestnej premávky a včas reagovať na stav a situáciu v premávke. Subjektívny, sebavedomý pocit vodiča, ktorý je pod vplyvom alkoholu, že jeho schopnosť nie je ovplyvnená v zmysle zníženia, riziko nebezpečenstva robí vysoko aktuálnym.

Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 315/1996 Z. z. „vodič nesmie viesť motorové vozidlo bezprostredne po požití alkoholických nápojov, alebo v takom čase po požití alkoholických nápojov, keď by mohol byť ešte pod ich vplyvom“. Kontrola dodržiavania tohto zákazu patrí do rámca hlavnej činnosti Policajného zboru. Policajt tým, že riadil motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, hrubým spôsobom porušil zákon, konal v rozpore so služobnou prísahou a táto skutočnosť je spôsobilá spôsobiť ujmu Policajnému zboru. Napokon treba povedať, že pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia, ktoré musí zodpovedať úprave uvedenej v zákone, je právne bezvýznamná existencia vnútorného predpisu či rozkazu ministra, ktorým si minister zabezpečuje realizáciu kompetencie rozhodovať o prepustení príslušníkov prostredníctvom nadriadených nižšieho stupňa. S týmto totiž zákon počíta v ustanovení § 193 a zásadne je to možné zaistiť aj bez existencie rozkazu.^{7/}

Zákon poskytol vybraným skupinám občanov – policajtom a v nadväznosti na nich aj ich rodinným príslušníkom lepšie sociálne zabezpečenie a vyššie spoločenské postavenie, než má väčšina pracovníkov a zamestnancov, ktorých pracovný režim upravujú iné zákony. Preto treba považovať za prirodzené, a treba si na to čo najskôr zvyknúť, že na druhej strane kladie zákon vyššie podmienky profesionálneho a morálneho charakteru na výkon služby, ktorých porušenie nekompromisne sankcionuje. To v konečnom dôsledku znamená, že zákon vyžaduje striktné dodržiavanie svojich ustanovení, prísnejších než iné zákony vo vzťahu k plneniu služobných povinností.

Ak bol policajt **právoplatne odsúdený pre trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody alebo bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin**, musí byť prepustený zo služobného pomeru podľa § 192 ods. 1 písmena f) zákona. Podkladom na takéto rozhodnutie postačuje právoplatne odsudzujúce rozhodnutie súdu za úmyselný trestný čin, a teda nie je potrebné, aby bol súčasne policajt odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody.

Ako príklad uvádzam prepustenie policajta, ktorý bol prepustený zo služobného pomeru podľa § 192 ods. 1 písm. f) zákona personálnym rozkazom riaditeľa krajského riaditeľstva Policajného zboru zo dňa 14. júla 2003 na tom skutkovom základe, že bol rozsudkom okresného súdu zo 4. marca 2003, v spojení s uznesením krajského súdu z 11. júna 2003 právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin pytlactva podľa § 181 ods. 1 Trestného zákona a bol mu uložený peňažný trest vo výške 15 000 Sk. Pre prípad, že by výkon trestu mohol byť úmyselne zmarený, bol mu uložený náhradný trest odňatia slobody vo výmere 3 mesiacov. Odvolací orgán rozhodnutím z 22 augusta 2003 zamietol odvolanie proti personálnemu rozkazu riaditeľa krajského riaditeľstva PZ. Proti tomuto rozhodnutiu podal policajt včas žalobu. Domáhal sa ňou jeho zrušenia, vrátenia personálneho rozkazu preto, že trestný čin pytlactva, ktorého sa mal dopustiť nie je úmyselným trestným činom, nedošlo ani k odsúdeniu na trest odňatia slobody nepodmienečne, ani k trestu zákazu činností vykonávať funkciu policajta. Bol právoplatne odsúdený na peňažný trest s náhradným trestom v trvaní troch mesiacov a náhradou škody. Prepustenie zo služobného pomeru považuje preto za odporujúce ustanoveniu zákona, o ktoré sa opiera, navyše k skutku došlo v čase platnosti zákona č. 410/1991 Zb., ktorý bol právne účinný do 31. marca 1998. Podľa jeho § 110 ods. 1

⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu SR č. 4 SŽ 118/02

písm. f) policajt mohol byť prepustený zo služobného pomeru, ak bol právoplatne odsúdený pre trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody. Došlo preto k zániku práva, na čo mal služobný orgán prihliadnuť.

Žalovaný správny orgán navrhol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Uviedol, že tvrdenie žalobcu, že trestný čin pytlactva nie je úmyselným trestným činom, je právne nekvalifikované, pretože zo znenia skutkovej podstaty tohto trestného činu je zrejmé, že nejde o nedbanlivostný trestný čin a že na prepustenie zo služobného pomeru stačí splnenie jednej podmienky, ktorou v danom prípade bolo právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin. Navyše namietal, že v odvolacom konaní proti personálnemu rozkazu o prepustení namietal nesprávnu aplikáciu platných zákonných ustanovení.

Z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR^{8/} v danej veci podľa obsahu celého spisu je nesporné, že sa žalobca dopustil pokračujúceho trestného činu pytlactva. Úlohou súdu bolo len posúdiť, či uvedeným trestným činom žalobcu boli naplnené aj znaky prepúšťacieho dôvodu, ako sú vymedzené v § 192 ods. 1 písmena f) zákona. Najvyšší súd bol toho názoru, že v danom prípade boli dané dôvody na prepustenie žalobcu zo služobného pomeru. Uvedené konanie bolo posúdené rozsudkom Okresného súdu ako spáchanie pokračujúceho trestného činu pytlactva počas výkonu služby: „*svojím konaním neoprávnené zasiahol do výkonu práva poľovníctva, lovil zver v dobe hájenia bez povolenia a spôsobil tak škodu nie nepatrnú. Je nepochybné, že zákonný dôvod ustanovený v § 192 ods. 1 písm. f) zákona je daný a naplnený, v právoplatnom odsúdení žalobcu trestným rozsudkom pre pokračujúci úmyselný trestný čin*“. Súd nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že trestný čin pytlactva nie je úmyselným trestným činom, čo je právne nekvalifikovaný názor, pretože nejde o nedbanlivostný trestný čin. V love zveriny nejde o konanie, ktorého následky nevedel predvídať.

Zo znenia citovaného ustanovenia zákona tiež vyplýva, že na prepustenie zo služobného pomeru je postačujúce splnenie jednej podmienky, ktorou v danom prípade bolo právoplatné odsúdenie pre úmyselný trestný čin, a teda nie je potrebné, aby bol súčasne tiež právoplatne odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody. Tento prepúšťací dôvod je aktuálny existenciou právoplatného odsudzujúceho rozsudku. Najvyšší súd nesúhlasil ani s názorom žalobcu, že nadriadení vedeli, že malo dôjsť k skutku v roku 1997, na základe čoho bolo voči nemu vedné trestné konanie, pričom za celú tú dobu bol spôsobilý vykonávať služobné povinnosti príslušníka Policajného zboru. Žalobcovi bolo známe, že až do právoplatného rozhodnutia o skutku v trestnom konaní platila na neho prezumpcia nevinu. Až po zadovážení dôkazu opaku, právoplatného trestného rozsudku o vine mohol žalovaný rozhodnúť o jeho prepustení zo služobného pomeru.

Tiež právne bezvýznamný je názor žalobcu, že ku skutku, ktorý síce popieral, došlo za účinnosti zákona č. 410/1991 Zb. a že služobný orgán mal z úradnej moci vyvodiť záver, že došlo k zániku práva, lebo nie je rozhodujúcou skutočnosťou čas spáchania skutku, ale čas keď bol žalobca právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, k čomu došlo za účinnosti zákona č. 73/1998 Z. z., preto bola aplikovaná platná právna norma na prepustenie zo služobného pomeru a na jeho skončenie. Najvyšší súd žalobu zamietol ako nedôvodnú.

Pri skončení služobného pomeru prepustením podľa predmetných ustanovení ide o veľmi závažné personálne opatrenie voči policajtovi, ktoré zároveň plní úlohu generálnej prevencie vo vzťahu k ostatným policajtom. Napriek jeho tvrdým dôsledkom je nevyhnutné, aby sa Policajný zbor dôsledne očistil od takých policajtov, ktorých konanie je nezlučiteľné s postavením a úlohami kladenými na policajta. Prítom je potrebné zachovať individuálny prístup ku každému jednotlivému prípadu.

⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. 4/2003

Literatúra

- KOVÁČOVÁ, E. K otázkam skončenia služobného pomeru prepustením. In *Justičná revue*, 54, 2002, č. 10, s. 1120 – 1123.
- KURIL, J. *Štátna služba a služobný pomer príslušníkov Policajného zboru*, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2007.
- KURIL, J. *Štátna služba*, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2006.
- Nariadenia MV SR č. 50/1998 o bližšom vymedzení niektorých ustanovení zákona o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície.
- Nariadenie MV SR č. 42/1998, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č.73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície.
- Nariadenie MV SR č. 62/2003 o rozsahu pôsobností nadriadených vo veciach služobného pomeru (personálna pôsobnosť).
- Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4 SŽ 124/01, 5 SŽ 104/02, 4 SŽ 118/02, SŽ-o-NS 31/03, SŽ-o-NS-23/03, SŽ-o-NS 92/03, 1 SŽ-o-NS 99/2004, 1 SŽ-o-NS 24/04, 4 SŽ 7/04, 1 SŽ-o-NS 62/2005, 1 SŽ-o-NS 112/2005.
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. 4/2003.
- Zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.
- Zákon NR SR č. 171/1993 Zb. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Key words: service contract, civil service performance, types of lay off of service contract, lay off from the service contract, service assessment, service discipline, rights and duties of a police officer.

Summary

By means of terminating the service contract, the majority of rights and duties expire. Predominantly, expired are the rights and duties related to the performance of civil service. Specific character of service-legal relations of police officers results from the tasks which they are assigned, and which represent demands on their professional vocation, psychical resistance, physical efficiency and, in the last but not least resort, their virtue. Police officer always has to be systematically prepared for the consistent fulfillment of duties defined by the Constitution, constitutional laws, laws, generally binding legal regulations, service oath, directions, orders and instructions of superiors. From the side of the society, police officers are laid upon the high requirements; failures of police officers are not expected in endurance situations, not even in service performances, which may endanger their lives. In his paper, the author pays the core attention to the lay off of the service contract of the police officer from the reason of breaching the service oath or service duty in a particularly violent way, or from the reason, if he/she has been validly sentenced for the direct infamous punishment or he/she has been sentenced for the intentional criminal offense.

JUDr. Juraj Dinič
Sekcia riadenia ľudských zdrojov
Ministerstvo vnútra SR
e-mail: juraj.dinic@minv.sk

Recenzent: doc. JUDr. Marta Thurzová, CSc.